

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مقدمه

سرمازدگی و خشکسالی دو واقعه ناگوار برای تولید پایدار گندم در دیمزارهای کشور است که اکثر سال‌ها در بیشتر مناطق دیم موجب خسارت و کاهش میانگین تولید گندم می‌شوند. بیش از ۷۵ درصد سطح زیر کشت گندم دیم در مناطق سردسیر و معتدل سرد واقع شده است. از راهکارهای مناسب اجرای طرح‌های تحقیقاتی به‌نژادی برای اصلاح و معرفی ارقام پرمحصول و در عین حال مقاوم به تنش‌های محیطی مانند خشکی و سرما است.

گندم سرداری از توده گندم‌های منطقه کردستان از طریق انتخاب توده‌ای بدست آمده است. رقمی است زودرس، حساس به ورس، مقاوم به ریزش، مقاوم به خشکی، خوشه آن سفیدرنگ با تراکم متوسط و ریشک دار، دانه آن سفید و کشیده و میانگین وزن هزار دانه ۳۹-۳۳ گرم است. این رقم نسبت به سیاهک پنهان معمولی و پاکوتاه و همچنین زنگ زرد حساس است لذا ضدعفونی آن با قارچ‌کش‌ها در هنگام کاشت توصیه می‌شود.

گندم سرداری یکی از مقاومترین ارقام به تنش خشکی است و متوسط عملکرد آن در ۱۰ سال گذشته (تا سال ۱۳۷۹) در آزمایشات مقایسه عملکرد در ایستگاه‌های تحقیقاتی مناطق سردسیر دیم کشور ۱۸۶۰ کیلوگرم درهکتار بوده است. کیفیت نانویی این رقم ضعیف تا خوب (بسته به شرایط محیطی و تغذیه) و میانگین ارتفاع بوته آن ۶۳ سانتی‌متر است. این رقم به‌علت دارا بودن طول کلئوتیل بیشتر توانایی جوانه‌زدن و سبزکردن از عمق کاشت

۸-۶ سانتی متر را دارد. مناسبترین عمق کشت آن ۴-۶ سانتی متر است. تیپ رشد این رقم زمستانه و جزء ارقام متحمل به سرما بشمار می‌رود. از ویژگی‌های مهم رقم سرداری می‌توان به زودرسی، دارا بودن دانه‌های درشت با وزن هزار دانه بالا، قابلیت انتقال مجدد، سرعت پرکردن سریع دانه، مقاوم به ریزش و متحمل به خشکی و سرما اشاره نمود. میزان پروتئین دانه ۹ الی ۱۱/۵ درصد در سال‌های متمادی متغیر بوده و در زمهره ارقام با خاصیت نانوایی متوسط تا خوب قرار دارد. از دیگر ویژگی‌های مهم رقم سرداری پایداری تولید محصول در سال‌های متمادی تحت تنش‌های محیطی در دیمزارهاست. در بیشتر آزمایش‌ها پایداری تولید عملکرد دانه رقم سرداری براساس معیارهای مختلف تجزیه پایداری اثبات شده است. بذر رقم سرداری در ایستگاه‌های سردسیر و معتدل سرد کشور از جمله ایستگاه دیم مراغه قابل دسترسی است.

مزرعه گندم سرداری

رقم سرداری در بیش از ۱/۵ میلیون هکتار از دیمزارهای مناطق سرد و معتدل سرد کشت می‌شود و برای پایداری تولید تحت تنش‌های محیطی

عنوان: گندم سرداری مناسب برای کاشت در دیمزارهای

مناطق سرد کشور

نگارندگان: مظفر روستایی^۱، داود صادقزاده^۱، مقصود حسنیپور حسنی^۱، اسماعیل

زادحسن، رسول اسلامی^۲، رضا رضایی^۲، ابراهیم روحی^۱،

رضا حق پرست^۱ و کاظم سلیمانی، ملک مسعود احمدی و غلامرضا عابدی اصل^۲

۱- اعضای هیات علمی موسسه تحقیقات کشاورزی دیم کشور

۲- کارشناسان موسسه تحقیقات کشاورزی دیم کشور

ویراستار ترویجی: علیمراد سرافرازی

تهیه شده در: موسسه تحقیقات دیم کشور - دفتر شبکه ملی تلویزیونی

کشاورزی و مدیریت دانش

ناشر: نشر آموزش کشاورزی

شمارگان: ۱۵۰۰

۱۳۹۵

شماره ثبت در مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی

۴۹۶۰۱ به تاریخ ۹۵/۳/۱۸ می باشد

تهران - بزرگراه شهید چمران - خیابان یمن - پلاک ۱ و ۲ - معاونت ترویج -

ص.پ. ۱۱۱۳ - ۱۹۳۹۵ - تلفکس: ۰۲۱-۲۲۴۱۳۹۲۳

از جمله خشکی، گرما و سرما توصیه می‌شود میزان بذر در واحد سطح و مصرف کودهای شیمیایی بر اساس دستورالعمل فنی موسسه دیم باشد. همچنین بوجاری و ضد عفونی بذر این رقم در بذور خود مصرفی اکیدا توصیه می‌شود. مصرف بیشتر بذر در واحد سطح در سال‌های خشک موجب تشدید آثار تنش کم آبی، کوتاهی ارتفاع بوته، کاهش طول سنبله، کاهش وزن، تعداد دانه و در نهایت پایین آمدن عملکرد خواهد شد، بنابراین رعایت پارامترهای فنی برای افزایش تولید و پایداری آن ضروری است.

دستورالعمل کاشت، داشت و برداشت رقم سرداری

- ۱- تاریخ کاشت در مناطق سرد : نیمه اول مهر و قبل از بارندگی موثر
- ۲- تاریخ کاشت در مناطق معتدل : ۱۵ مهر الی ۱۵ آبان و قبل از بارندگی موثر
- ۳- تراکم کاشت: در مناطق سرد بر اساس ۳۸۰-۳۵۰ بذر در مترمربع (۱۸۵-۱۴۵ کیلوگرم در هکتار با توجه به وزن هزاردانه) و در مناطق معتدل براساس ۳۵۰ دانه در مترمربع و وزن هزاردانه (۱۶۵-۱۳۵ کیلوگرم در هکتار)
- ۴- فاصله خطوط کشت: ۱۷ الی ۲۰ سانتی متر
- ۵- فرمول کودی: N60P25 استفاده شده است.
- ۶- کودهای ازته (N40) و فسفات (P25) در پاییز موقع کشت باید به صورت جایگذاری در زیر بذر مصرف شوند.
- ۷- در استانها برای برآورد دقیق نیاز غذایی لازم است قبل از کاشت، آزمون خاک انجام گرفته و بر اساس آن میزان عناصر غذایی موجود در خاک فرمول کودی توصیه شود.
- ۸- عمق کاشت: ۴-۶ سانتی متر
- ۹- مبارزه با علف های هرز در مرحله انتهای پنجه زنی و ابتدای ساقه‌دهی انجام گیرد.

منابع مورد استفاده

- اسکندری، ایرج و مظفر روستایی. ۱۳۸۶. تعیین مناسبترین عمق کاشت برای ژنوتیپ های گندم نان در شرایط دیم سردسیر مراغه. مجله به‌نژادی نهال و بذر. ۳(۲۳).
- بی نام. ۱۳۹۳. دستورالعمل فنی کاشت، داشت و برداشت گندم دیم. موسسه تحقیقات کشاورزی دیم کشور